

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie rocznej analizy wzrostu gospodarczego na 2016 r.

(COM(2015) 690 final)

oraz projektu wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu towarzyszącego komunikatowi Komisji w sprawie rocznej analizy wzrostu gospodarczego na 2016 r.

(COM(2015) 700 final)

(2016/C 133/08)

Sprawozdawca: Juan MENDOZA CASTRO

Dnia 22 grudnia 2015 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

rocznej analizy wzrostu gospodarczego na 2016 r. i projektu wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu do komunikatu Komisji w sprawie rocznej analizy wzrostu gospodarczego na 2016 r.

(COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final).

Ustanowiony zgodnie z art. 19 regulaminu wewnętrznego podkomitet ds. rocznej analizy wzrostu gospodarczego na 2016 r., któremu powierzono przygotowanie prac w tej sprawie, przyjął projekt opinii w dniu 12 stycznia 2016 r.

Na 514. sesji plenarnej w dniach 17–18 lutego 2016 r. (posiedzenie z dnia 17 lutego 2016 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 139 do 8 (11 osób wstrzymało się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. **Wysokie bezrobocie nadal się utrzymuje.** Siedem lat po rozpoczęciu kryzysu Komitet wyraża zaniepokojenie wysokim bezrobociem, szczególnie w niektórych państwach członkowskich. Wysoka pozostaje także stopa bezrobocia wśród osób młodych, a także odsetek młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się (NEET) i długotrwałych bezrobotnych.

1.2. W **rocznej analizie na rok 2016** zawarto więcej analiz, celów i zamierzeń o charakterze społecznym. Jednak aby nowe podejście było skuteczne, nie może się opierać na powtarzaniu zaleceń politycznych z poprzednich lat. Ponadto stymulowanie inwestycji prywatnych, o czym wspomina się w komunikacie, a także stagnacja gospodarki i zatrudnienia wymagają zwiększenia popytu wewnętrznego oraz zdecydowanych inwestycji publicznych.

1.3. **Europejski semestr.** EKES z zadowoleniem przyjmuje decyzję dotyczącą ściślejszego monitorowania celów strategii „Europa 2020”, podobnie jak podział na dwa etapy: europejski i krajowy, gdyż umożliwi to lepszy podział odpowiedzialności za realizację wyznaczonych celów. Niezbędne jest także zapewnienie większej spójności między europejskim systemem rządów a celami strategii „Europa 2020”.

1.4. Europejski semestr powinien być ukierunkowany na realizację 17 celów zrównoważonego rozwoju wytyczonych w strategii zrównoważonego rozwoju ONZ na 2030 r.

1.5. **Gospodarka.** Choć Unia Europejska przeżywa umiarkowane ożywienie, wynika ono z tymczasowych pozytywnych czynników. Rekordowa nadwyżka w eksporcie w strefie euro odzwierciedla m.in. skutki deprecjacji wspólnej waluty. Z drugiej strony, nadwyżki oszczędności krajowych w stosunku do inwestycji są oznaką nadal niepewnego ożywienia gospodarki i wzrostu.

1.6. W obliczu znacznego **spadku inwestycji** Rada ECOFIN wskazała na pilną potrzebę poprawy ogólnego klimatu inwestycyjnego, aby sprzyjać ożywieniu gospodarki oraz zwiększyć wydajność i potencjał wzrostu. Zdaniem Komitetu niezbędna jest reorientacja tzw. polityki oszczędnościowej w kierunku większego zaangażowania na rzecz polityki wzrostu⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ECOFIN, 15 stycznia 2016 r.

1.7. Duża liczba **osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem** każe zastanowić się nad stopniem realizacji jednego z najważniejszych celów strategii „Europa 2020”.

1.8. W związku z dużym napływem uchodźców i osób ubiegających się o azyl EKES proponuje środki oparte na wspólnych i solidarnych działaniach, poszanowaniu wartości i przepisów międzynarodowych, równym traktowaniu i nadrzędnej wartości życia w stosunku do wszelkich polityk mających za podstawę zasadę bezpieczeństwa. Ponadto uznaje układ z Schengen za fundamentalny filar UE.

2. Zalecenia EKES-u

2.1. W rocznej analizie na 2016 r. wyraźnie podkreślono znaczenie **inwestycji w zakresie zatrudnienia i polityki społecznej**, co EKES proponował już wcześniej. Wymaga to zastosowania przez Komisję ambitnego podejścia.

2.2. W rocznej analizie na 2016 r. trzeba położyć nacisk na **wzmocnienie zarządzania**, tak aby móc skutecznie realizować szeroko zakrojone polityki europejskie w zakresie integracji rynków i modernizacji gospodarki (w tym kontekście należy podkreślić pakiet dotyczący zarządzania gospodarczego UE). Ze swej strony skuteczne ramy zarządzania na poziomie krajowym powinny prowadzić do zwiększenia zaufania, przywrócenia niezbędnych buforów fiskalnych i uniknięcia procyklicznych polityk budżetowych.

2.3. Niezwykle istotne jest zwiększenie **synergii** w obszarze inwestycji i rozwoju między gospodarkami krajowymi a gospodarką europejską.

2.4. EKES proponuje, by w ramach priorytetów politycznych ukierunkować wysiłki przede wszystkim na dwie dziedziny: **inwestycje i zatrudnienie**.

2.5. Narzędzia **wieloletnich ram finansowych i instrument „Łącząc Europę”** mają fundamentalne znaczenie dla przeciwdziałania kryzysowi i ponownego wkroczenia na ścieżkę wzrostu. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że **plan inwestycyjny dla Europy** przyniósł na samym początku dobre rezultaty. Proponuje przyciągnięcie większej liczby inwestorów instytucjonalnych oraz szersze rozpowszechnienie możliwości finansowania.

2.6. Potrzebne są natychmiastowe działania w celu sprostania **długotrwałemu bezrobociu** (które stanowi 50 % całkowitej stopy bezrobocia) i bezrobociu młodzieży. Ponadto Komisja powinna przedłożyć ogólną strategię dotyczącą **równości płci** w kontekście zawodowym.

2.7. Inwestycje służące transformacji energetyki (**porozumienie paryskie**) powinny stać się źródłem tworzenia miejsc pracy i rozwoju gospodarczego.

2.8. Komitet apeluje o większe skoordynowane wysiłki w celu zwalczania **agresywnego planowania podatkowego, oszustw i uchylania się od opodatkowania**.

2.9. Komitet opowiada się za **pełnym włączeniem partnerów społecznych i innych reprezentatywnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego** do polityki społecznej i krajowych programów reform, na przykład za pośrednictwem rad społeczno-gospodarczych i podobnych organizacji. Jeżeli chodzi o propozycję Komisji dotyczącą ustanowienia krajowych rad ds. konkurencyjności w strefie euro, to Komitet opracuje w marcu 2016 r. oddzielną opinię na ten temat. W każdym razie rady te powinny funkcjonować w całkowitej zgodności z zasadą negocjacji zbiorowych oraz istniejącymi w każdym państwie członkowskim mechanizmami partycypacji i dialogu obejmującymi partnerów społecznych.

2.10. **Legitymacja demokratyczna**. W obliczu deficytu demokratycznego konieczne jest wzmocnienie zasad sprawiedliwości społecznej głęboko zakorzenionych w systemie Unii Europejskiej i wzmocnienie Europy społecznej nastawionej na walkę z wykluczeniem społecznym i utrzymanie solidarności.

3. Wprowadzenie

3.1. Wnioski z rocznej analizy wzrostu gospodarczego na rok 2016

— Choć Unia Europejska przeżywa umiarkowane ożywienie, wynika ono z tymczasowych pozytywnych czynników, w tym niskich cen ropy, relatywnie słabego euro i korzystnych polityk walutowych.

- Strategie polityczne powinny więc dążyć do wzmocnienia ożywienia gospodarczego oraz wsparcia konwergencji w stosunku do krajów osiągających najlepsze wyniki.
- Oczekuje się stopniowego zwiększania tempa przyspieszenia.
- Wyniki gospodarcze i warunki społeczne w UE, podobnie jak wdrażanie reform, są wciąż nierównomierne.

3.2. Utrzymane zostają wcześniejsze priorytety polityczne, mające na celu zapewnienie równowagi między zmianami strukturalnymi, solidnymi budżetami publicznymi i inwestycjami. Roczna analiza wzrostu gospodarczego na 2016 r. zawiera bardziej konkretne uwagi dotyczące m.in. rynku pracy, pracy nierejestrowanej, integracji na rynku pracy, różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz zatrudnienia młodzieży.

3.3. Wzywa się również do utworzenia nowoczesnej i skutecznej administracji publicznej, która jest niezbędna w celu zapewnienia szybkich usług wysokiej jakości dla przedsiębiorstw i obywateli.

3.4. Zwraca się też szczególną uwagę na poprawę jakości, niezależności i skuteczności wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich, co jest warunkiem wstępnym utworzenia środowiska przyjaznego inwestycjom i działalności gospodarczej.

3.5. Główne wnioski z **projektu wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu** wskazują na duże rozbieżności istniejące między państwami członkowskimi oraz powolną poprawę sytuacji społecznej i zatrudnienia. Inne wnioski to:

- dalsze reformy rynków pracy,
- systemy podatkowe bardziej sprzyjające tworzeniu miejsc pracy,
- inwestycje w kapitał ludzki poprzez kształcenie i szkolenie, ze szczególnym uwzględnieniem młodych ludzi,
- utrzymanie ograniczenia wzrostu płac,
- działania pobudzające zatrudnienie ludzi młodych oraz działania na rzecz młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się (NEET).

4. Wysokie bezrobocie nadal się utrzymuje

4.1. Siedem lat po rozpoczęciu kryzysu EKES ponownie podkreśla swoje zaniepokojenie sytuacją w zakresie zatrudnienia, która wpływa szczególnie na niektóre państwa członkowskie strefy euro. W Unii Europejskiej 22,5 mln osób pozostaje bez pracy (z tego 17,2 mln w strefie euro) i nie przewiduje się widocznej poprawy w tej dziedzinie w najbliższych dwóch latach. Obok skutków gospodarczych i społecznych, przyczynia się to, wraz z innymi czynnikami, do rozczarowania obywateli projektem europejskim.

4.2. W rocznej analizie na rok 2016 zawarto więcej badań, celów i zamierzeń o charakterze społecznym. Aby nowe podejście było skuteczne i nie pozostało wyłącznie w sferze dyskusji, nie może się opierać na powtarzaniu zaleceń politycznych z poprzednich lat – zwłaszcza związanych z reformami strukturalnymi na rynku pracy – lecz na rzeczywistie skoordynowanym impulsie dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

4.3. W rocznej analizie na 2016 r. wyraźnie podkreślono znaczenie **inwestycji w zakresie zatrudnienia i polityki społecznej**, co EKES proponował już wcześniej. Wymaga to zastosowania przez Komisję ambitnego podejścia.

4.4. Ponadto stymulowanie inwestycji prywatnych, leżące u podstawy wniosku Komisji, a także stagnacja gospodarki i zatrudnienia wymagają zdecydowanych inwestycji publicznych.

5. Semestr europejski: wzmocnienie zarządzania

5.1. W rocznej analizie na 2016 r. trzeba było położyć nacisk na wzmocnienie zarządzania, tak aby móc skutecznie realizować szeroko zakrojone polityki europejskie w zakresie integracji rynków i modernizacji gospodarki.

5.2. Semestr europejski powinien mieć również na celu rozwinięcie pakietu dotyczącego zarządzania gospodarczego, poddane przeglądowni w październiku 2015 r. Ze swej strony skuteczne ramy zarządzania na poziomie krajowym powinny prowadzić do zwiększenia zaufania, przywrócenia niezbędnych buforów fiskalnych i uniknięcia procyklicznych polityk budżetowych⁽²⁾. Instrumenty finansowe UE oraz budżety krajowe powinny przyczyniać się do realizacji tego celu.

5.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje decyzję w zakresie ściślejszego monitorowania celów strategii „Europa 2020” w kontekście europejskiego semestru, zgodnie z propozycją pięciu przewodniczących⁽³⁾. Oprócz skuteczniejszego wdrażania i nadzorowania obowiązującej strategii, ogłasza się również proces mający na celu opracowanie długoterminowej wizji wykraczającej poza rok 2020, również w świetle nowych celów zrównoważonego rozwoju wytyczonych przez ONZ na rok 2030. Komitet z zadowoleniem przyjmuje planowaną inicjatywę, gdyż potwierdza ona jego stanowisko, że UE będzie musiała poszerzyć swój horyzont planowania do przynajmniej 2030 r., by osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju poprzez wprowadzenie zintegrowanej strategii na rzecz zrównoważonej Europy w globalizowanym świecie.

5.4. Podział semestru europejskiego na dwa wyraźnie oddzielne etapy – etap europejski (od listopada do lutego) i etap krajowy (od lutego do czerwca) zapewnia lepszy podział zakresu odpowiedzialności i umożliwia dogłębne konsultacje z europejskimi partnerami społecznymi na temat procesów reform w Europie.

6. Przemiany gospodarcze

6.1. W 2015 r. zarejestrowane realne PKB wzrosło w UE o 1,9 %, a szacunki na rok 2016 i 2017 wynoszą odpowiednio 2 % i 2,1 %⁽⁴⁾, choć istnieją znaczne różnice między państwami członkowskimi.

6.2. EKES zwraca uwagę na fakt, że eksport – i rekordowa nadwyżka w wysokości 3,5 % PKB w strefie euro (1,9 % PKB w UE-28) – stał się napędem ożywienia gospodarczego. Łącznie, nadwyżka na rachunku obrotów bieżących strefy euro jest jedną z największych na świecie i przewiduje się, że będzie dalej rosła w 2015 r. Choć większa niepewność cen produktów podstawowych i deprecjacja kursu wymiany euro przyczyniły się do poprawy bilansu handlowego, nadwyżka odzwierciedla w dużej mierze nadmierne oszczędności krajowe w stosunku do inwestycji w strefie euro⁽⁵⁾. Ponadto jest to oznaką niepewnego ożywienia gospodarki i wzrostu.

6.3. Ograniczenie wzrostu płac, spadek cen ropy, niskie stopy oprocentowania oraz zmiany kursu wymiany walut sprzyjają konkurencyjności gospodarki europejskiej. Ożywienie gospodarcze w coraz większym stopniu zależy od popytu krajowego, który z kolei jest uwarunkowany ograniczeniami budżetowymi, mającym coraz częściej miejsce czasowym charakterem zatrudnienia, ograniczeniem płac i niewystarczającym dostępem do kredytów dla rodzin i przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.

7. Uwagi dotyczące projektu wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu

7.1. Ze wspólnego sprawozdania wynika, że w wyniku szeregu reform doszło do wzmocnienia mechanizmów ustalania wynagrodzeń z myślą o promowaniu dostosowania wzrostu **płac** do wydajności oraz zwiększenia dochodu do dyspozycji gospodarstw domowych, ze szczególnym uwzględnieniem **płac minimalnych**. EKES zwraca jednak uwagę, że w latach 2008–2015 wzrost płac był niższy niż wydajność w co najmniej 18 państwach członkowskich⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Zob. przypis 1.

⁽³⁾ „Dokończenie budowy europejskiej unii gospodarczej i walutowej”, 22 czerwca 2015 r. Zob. także „Działania na rzecz dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej”, COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ Przewidywania z jesieni 2015 r.

⁽⁵⁾ Sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania (2016 r.), COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ Zob. https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf.

7.2. W 2014 r. nastąpił spadek **jednostkowych kosztów pracy** w wielu państwach strefy euro szczególnie dotkniętych kryzysem. W krajach, w których sytuacja na rynku pracy ulega poprawie, liczba godzin pracy zaczęła pozytywnie wpływać na zmianę jednostkowych kosztów pracy ⁽⁷⁾.

7.3. EKES zgadza się, że modernizacja, lepsze dopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy oraz ciągłe inwestycje w **kształcenie i szkolenie**, w tym w umiejętności cyfrowe, mają fundamentalne znaczenie dla przyszłości zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i konkurencyjności UE.

7.4. **Długotrwałe bezrobocie** stanowi w rzeczywistości 50 % całkowitej stopy bezrobocia. Konieczne są natychmiastowe działania w obliczu tego problemu, a priorytetem powinna być polityka zatrudnienia. Pierwszorzędne znaczenie ma także kwestia wysokiej stopy **bezrobocia młodzieży** i odsetek **młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się**.

7.5. Ciekawe jest, że według ostatnich analiz **niedopasowania umiejętności** mniej niż połowa trudności ze znalezieniem pracy wynika z faktycznego braku umiejętności, a prawie 1/3 to rezultat mało atrakcyjnej płacy.

7.6. Duża liczba osób **zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym** odnotowana w 2014 r. (24,4 %, czyli 122 mln osób w UE-28) oraz tendencja obserwowana w ostatnich latach budzi poważne wątpliwości co do osiągnięcia jednego z podstawowych celów strategii „Europa 2020”.

7.7. **Kobiety** są nadal niedostatecznie reprezentowane na rynku pracy, mimo coraz lepszych kwalifikacji i często lepszego niż mężczyźni wykształcenia formalnego. Wynoszące 40 % różnicowanie emerytur ze względu na płeć jest wynikiem krótszego okresu aktywności zawodowej kobiet i niższych wynagrodzeń. Komitet ubolewa, że w rocznej analizie na 2016 r. nie przedstawiono propozycji w tej dziedzinie. Podkreśla również, że Komisja wciąż nie przedstawiła ogólnej strategii na rzecz **równości płci**, zawierającej konkretne środki uwzględniające istniejące zobowiązania polityczne i apele zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego ⁽⁸⁾.

8. Priorytety polityczne na rok 2016

8.1. Nie udało się jeszcze w pełni przezwyciężyć kryzysu.

8.2. Spore różnice społeczne i gospodarcze wewnątrz UE zmuszają do wzmocnienia konwergencji między państwami członkowskimi, jeśli chodzi o realizację celów w tym obszarze. Niezwykle istotne jest zwiększenie synergii w obszarze inwestycji i rozwoju między gospodarkami krajowymi a gospodarką europejską.

8.3. W ramach priorytetów politycznych na 2016 r. EKES zwraca szczególną uwagę na dwie dziedziny: inwestycje i zatrudnienie.

8.4. Pilna kwestia pobudzenia inwestycji

8.4.1. W obliczu znacznego spadku inwestycji istnieje pilna potrzeba poprawy ogólnego klimatu inwestycyjnego, tak aby sprzyjać ożywieniu gospodarki oraz zwiększyć wydajność i potencjał wzrostu ⁽⁹⁾. Zdaniem Komitetu niezbędna jest reorientacja tzw. polityki oszczędnościowej w kierunku większego zaangażowania na rzecz polityki wzrostu.

8.4.2. Instrumenty **wieloletnich ram finansowych** (m.in. fundusze strukturalne i inwestycyjne) mają zasadnicze znaczenie dla sprostania kryzysowi i powrotu na ścieżkę trwałego wzrostu. Szczególnie ważny jest **instrument „Łącząc Europę”**, wspierający sieci infrastruktury transeuropejskiej w dziedzinie transportu, telekomunikacji i energii.

⁽⁷⁾ Zob. przypis 5.

⁽⁸⁾ Zob. Monserrat Mir „Why is the Commission ignoring women?”, <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>.

⁽⁹⁾ Zob. przypis 1.

8.4.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że **plan inwestycyjny dla Europy** – krok we właściwym kierunku, któremu powinny towarzyszyć inne środki – przyniósł na samym początku dobre rezultaty. Według EBI całkowite inwestycje w 2015 r. sięgają 50 mld EUR, a 71 000 MŚP i spółek o średniej kapitalizacji może korzystać z projektów inwestycyjnych w ramach EFIS. Osiągnięcie docelowej wartości 315 mld EUR na inwestycje do 2017 r. wymaga:

- przyciągnięcia większej liczby inwestorów instytucjonalnych (z UE i spoza UE). Dotychczas tylko dziewięć państw członkowskich zadeklarowało składki; brakuje wśród nich niektórych krajów, które najbardziej potrzebują unowocześnić swoją strukturę gospodarczą,
- rozpowszechnienia możliwości finansowania w ramach EFIS, gdyż w niektórych przypadkach nie są one jeszcze wystarczająco znane przez władze publiczne i inwestorów prywatnych.

8.4.4. Należy zauważyć, że ponad połowa projektów EFIS ma związek z efektywnością energetyczną, odnawialnymi źródłami energii i innowacjami. Realizacja **porozumienia paryskiego** dotyczącego przechodzenia z gospodarki zasobochłonnej na modele niskoemisyjne o niskim śladzie węglowym to ogromne wyzwanie dla Unii, która dąży do wydatnego zmniejszenia swoich emisji. Inwestycje służące tej transformacji energetyki są źródłem tworzenia miejsc pracy i rozwoju gospodarczego. Stanowią również kluczowy czynnik prowadzący do obniżki cen energii, co będzie miało pozytywny wpływ na społeczeństwo i gospodarkę.

8.4.5. Komitet zgadza się, że **finansowanie gospodarki realnej** uległo znacznej poprawie, choć wciąż istnieją różnice między państwami członkowskimi. Niemniej problem ten dotyczy głównie MŚP, które są w dużym stopniu uzależnione od kredytów bankowych. Głównym celem unii rynków kapitałowych, jednej z zakrojonych na szeroką skalę inicjatyw UE, powinno być ułatwianie MŚP dostępu do finansowania⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Inwestowanie w kapitał ludzki.** EKES ubolewa nad zmniejszeniem wydatków publicznych na edukację⁽¹¹⁾. Aby zrealizować swój potencjał gospodarczy, Europa potrzebuje dobrze wykształconej i wykwalifikowanej siły roboczej. Reformy powinny koncentrować się zarówno na podnoszeniu poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji, jak i na przeciwdziałaniu powiększającej się przepaści między osobami o wysokich i niskich kwalifikacjach.

8.5. Promowanie zatrudnienia i sprzyjającej integracji polityki społecznej oraz trwałego wzrostu gospodarczego

8.5.1. **Sektory innowacyjne** mają duży potencjał w zakresie tworzenia miejsc pracy. To na nie ukierunkowane są polityki europejskie w zakresie integracji rynków i modernizacji gospodarki (agenda cyfrowa, wewnętrzny rynek energii, ramy sektora audiowizualnego, rynek telekomunikacji).

8.5.2. **Stabilne miejsca pracy** mają kluczowe znaczenie dla ożywienia gospodarczego, niemniej mamy do czynienia ze znaczną segmentacją rynku pracy⁽¹²⁾. Trzeba pogodzić potrzebę dostosowania się do radykalnie zmieniającego się świata pracy z potrzebą bezpieczeństwa zatrudnienia, identyfikacji pracownika z przedsiębiorstwem i rozwijania przez niego swoich zdolności.

8.5.3. EKES podkreślił już, że model **elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego („flexicurity”)**, który ponownie znalazł się w rocznej analizie wzrostu na 2016 r., nie oznacza jednostronnego i bezprawnego ograniczania praw pracowników, lecz opracowanie prawa pracy i systemów ochrony zatrudnienia, a także – we współpracy z partnerami społecznymi – praktyk negocjacji zbiorowych w celu zapewnienia optymalnej równowagi pomiędzy elastycznością a bezpieczeństwem w ramach wszystkich rodzajów stosunku pracy oraz zagwarantowania odpowiedniego bezpieczeństwa osobom zatrudnionym na podstawie różnego rodzaju umów z myślą o zmniejszeniu segmentacji rynków pracy⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Zob. <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>.

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Zob. przypis 11.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 48.

8.5.4. EKES uznaje za pozytywne następujące działania:

- decyzję Eurogrupy o dokonaniu oceny **obciążeń podatkowych związanych z zatrudnieniem** w celu zmniejszenia przeszkód dla inwestycji i tworzenia miejsc pracy⁽¹⁴⁾, zwłaszcza że proekologiczne systemy podatkowe, które gratyfikują działania niskoemisyjne i o niewielkim śladzie węglowym – w porównaniu z aktywnością zasobo- i energochłonną – mają zasadnicze znaczenie dla bardziej zrównoważonej gospodarki w Europie,
- propozycje mające na celu **poprawę rynków produktów i usług oraz otoczenia biznesu**, a w szczególności propozycje odnoszące się do handlu detalicznego,
- propozycje dotyczące **zamówień publicznych** (które stanowią 19 % PKB UE): zwiększenie przejrzystości, poprawa efektywności administracji, szersze wykorzystanie e-zamówień oraz walka z korupcją.

8.5.5. EKES popiera przechodzenie na gospodarkę ekologiczną⁽¹⁵⁾; z zadowoleniem przyjmuje zasadę gospodarki o obiegu zamkniętym i obecnie rozważa plusy i minusy pakietu przedstawionego przez Komisję Europejską w grudniu 2015 r.

8.5.6. EKES podkreśla ważną rolę, jaką powinny odgrywać europejski semestr i roczna analiza wzrostu gospodarczego, by zagwarantować monitorowanie strategii politycznych na rzecz zrównoważonego rozwoju. W ostatnich latach w rocznej analizie wzrostu gospodarczego i w zaleceniach dla poszczególnych krajów Komisja zaczęła umieszczać również kwestie środowiskowe. EKES ubolewa, że w obecnej rocznej analizie wzrostu gospodarczego Komisja najwyraźniej zmieniła to podejście („ekologizacja europejskiego semestru”), i wzywa Komisję, by w europejskim semestrze ponownie rozważyła przejście na niskoemisyjną gospodarkę o obiegu zamkniętym jako niezbędny czynnik długotrwałego dobrobytu gospodarczego, konkurencyjności i odporności.

9. Inne środki

9.1. Odpowiedzialna polityka budżetowa

9.1.1. W ostatnich latach UE i państwa członkowskie przyjęły szereg środków (m.in. unia bankowa i reformy strukturalne) w ramach **paktu stabilności i wzrostu**. Dzięki temu poczyniono postępy w korygowaniu nierównowagi makroekonomicznej. W czasach bardzo niskiej inflacji (0 % w 2015 r. i przewidywane 1,7 % w 2017 r.) odnotowano wyraźne zmniejszenie deficytu publicznego (obecnie 2,5 % PKB i przewidywane 1,6 % PKB w 2017 r.⁽¹⁶⁾). Środki na rzecz zmniejszenia wysokiego długu publicznego (86,8 % PKB) i prywatnego (gospodarstwa domowe – 57,9 %; przedsiębiorstwa niefinansowe – 79,5 %) stanowią przeszkody dla inwestycji i konsumpcji.

9.1.2. **Zwiększenie skuteczności i sprawiedliwości systemów podatkowych.** EKES popiera zniesienie nieuzasadnionych zakłóceń w systemie podatkowym spowodowanych **skłonnością do zadłużania się (debt bias)**, zgodnie z zaleceniami raportów MFW. Ułatwi to korzystanie, obok kredytów bankowych, z alternatywnych kanałów finansowania, zwłaszcza rynków kapitałowych.

9.1.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy Komisji dotyczące lokalizacji działalności gospodarczej oraz pakiet środków w sprawie przejrzystości podatkowej. Istnieje potrzeba szerszej koordynacji między władzami europejskimi i krajowymi w celu zlikwidowania rajów podatkowych i zwalczania **agresywnego planowania podatkowego, oszustw i uchylania się od opodatkowania**, które powodują straty szacowane na bilion EUR⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Oświadczenie Eurogrupy „Program reform strukturalnych – Dyskusje tematyczne dotyczące wzrostu i zatrudnienia: ocena porównawcza obciążeń podatkowych związanych z zatrudnieniem”, 638/15, 12 września 2015 r.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 230 z 14.7.2015, s. 99.

⁽¹⁶⁾ Zob. przypis 4.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_pl.htm

9.2. Zmiany demograficzne oraz ich wpływ na systemy emerytalne i systemy opieki zdrowotnej

9.2.1. Państwa członkowskie UE przyjęły środki w zakresie **publicznych systemów emerytalnych**, ukierunkowane z jednej strony na złagodzenie społecznych skutków kryzysu, a z drugiej na poprawę długoterminowej rentowności tych systemów. Uwzględniają one środki oszczędnościowe, takie jak m.in. podniesienie wieku emerytalnego czy ścisłe powiązanie składek ze świadczeniami. Jak już stwierdził Komitet⁽¹⁸⁾, prywatne fundusze emerytalne pełnią ważną rolę społeczną, nie należy ich jednak traktować jedynie jako instrumentów finansowych.

9.2.2. Komitet zgadza się co do potrzeby ustanowienia realnej podstawy finansowania **systemów opieki zdrowotnej**. Zapewnienie obywatelom UE lepszej jakości życia wymaga, by systemy te opierały się na zasadach i wartościach społecznego wymiaru Europy, takich jak powszechność, dostępność, równość i solidarność⁽¹⁹⁾.

9.3. Uchodźcy i osoby ubiegające się o azyl

9.3.1. Dla osiągnięcia niezbędnego konsensusu społecznego w całej Europie kluczowe znaczenie ma pełne poszanowanie zasady równego traktowania i praw społecznych zarówno obywateli UE, jak i uchodźców w Europie, zwłaszcza osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Bardzo ważne jest niezwłoczne inwestowanie w proces integracji uchodźców w społeczeństwie i na rynku pracy, aby pomóc im rozpocząć na nowo życie, a także by minimalizować ewentualne konflikty w lokalnych społecznościach i w ten sposób uniknąć większych kosztów w przyszłości.

9.3.2. EKES wyraża nadzieję, że kryzysowy mechanizm relokacji pomoże UE, w oparciu o konsensus, przejść do systemu, który będzie wystarczająco solidny i elastyczny, aby sprostać wyzwaniom związanym z migracją w jej różnych formach.

9.3.3. Komisja Europejska i inne instytucje UE muszą aktywnie wspierać rządy państw członkowskich, tak by relokowanym osobom ubiegającym się o azyl zapewnić odpowiednie warunki i perspektywy integracji. W tym kontekście należy m.in. wyjaśnić, że wydatki ponoszone przez państwa członkowskie w związku z przyjmowaniem i integracją osób ubiegających się o azyl bądź uchodźców nie należą do wydatków trwałych ani strukturalnych i dlatego nie mogą być uwzględniane przy obliczaniu strukturalnego deficytu budżetowego.

9.3.4. Zdaniem Komitetu układ z Schengen stanowi fundamentalny filar UE⁽²⁰⁾.

9.4. Zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego

9.4.1. Komitet za niezbędny uznaje **udział społeczeństwa obywatelskiego** w polityce społecznej i gospodarczej. Jest to warunkiem skuteczności podejmowanych działań.

9.4.2. **Krajowe programy reform (KPR)** powinny być przedmiotem dyskusji, zwłaszcza z radami społeczno-gospodarczymi. Niemniej w niektórych państwach członkowskich udział ten nie ma miejsca.

9.4.3. Jeżeli zgodnie z zaleceniem Komisji ustanowione zostałyby krajowe rady ds. konkurencyjności, powinny one funkcjonować w całkowitej zgodności z zasadą swobody rokowań zbiorowych oraz istniejącymi w każdym państwie członkowskim mechanizmami partycypacji i dialogu obejmującymi partnerów społecznych. Opinia EKES-u w tej sprawie zostanie przyjęta w marcu 2016 r.

9.5. Legitymacja demokratyczna

9.5.1. Deficyt demokratyczny doprowadził do utraty zaufania do europejskich ideałów. Komitet podkreśla potrzebę odbudowania zaufania obywateli i wizji społecznej Europy, co wzmocni i utrzyma legitymację społeczną dla konstrukcji europejskiej.

9.5.2. Zarówno w teorii, jak i w praktyce, Unii Europejskiej wciąż daleko do wystarczającej legitymizacji społecznej. Nadal mamy do czynienia z kontrowersją wokół „deficytu demokratycznego” Europy; doszło również do zmiany semantycznej, w ramach której deficyt demokratyczny obejmuje, ogólnie rzecz biorąc, również deficyt sprawiedliwości i deficyt legitymacji. Konieczne jest przestrzeganie zasad sprawiedliwości społecznej głęboko zakorzenionych w systemie Unii Europejskiej i wzmocnienie Europy społecznej nastawionej na walkę z wykluczeniem społecznym oraz utrzymanie solidarności.

Bruksela, dnia 17 lutego 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 451 z 16.12.2014, s. 106.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 242 z 23.7.2015, s. 48.

⁽²⁰⁾ Zob. opinie EKES-u: Frontex (Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 162); Migracja (Dz.U. C 248 z 25.8.2011, s. 135); Otwarta i bezpieczna Europa (Dz.U. C 451 z 16.12.2014, s. 96); Rezolucja z dnia 10 grudnia 2015 r. (Dz.U. C 71 z 24.2.2016, s. 1).

ZAŁĄCZNIK

Następujący punkt, który został zastąpiony poprawką przyjętą przez Zgromadzenie, uzyskał poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów (art. 54 ust. 4 regulaminu wewnętrznego):

Punkt 9.4.3

Jeżeli zgodnie z zaleceniem Komisji ustanowione zostałyby krajowe rady ds. konkurencyjności, powinny one funkcjonować w całkowitej zgodności z zasadą swobody rokowań zbiorowych oraz istniejącymi w każdym państwie członkowskim mechanizmami partycypacji i dialogu obejmującymi partnerów społecznych. Opinia EKES-u w tej sprawie zostanie przyjęta w marcu 2016 r.

Wyniki głosowania

Za: 103

Przeciw: 54

Wstrzymało się: 10
